

Opfølgning på den Nationale Strategi for Data Management baseret på FAIR Principperne

FAIR Følgegruppen

Medlemmer i Følgegruppen

Institution	Navn	Stilling
Danske universiteter	Torben Larsen	Prodekan for digitalisering, AAU
Danske universiteter	Kirsten Kyvik	Institutleder, Klinisk Institut, SDU
Danske Universiteter	Susanne den Boer Beckers	Specialkonsulent i forskningsdatamanagement, KU
DeiC	John Renner	Formand for bestyrelsen i DeiC
DeiC	Anders Sparre Conrad	Leder af data management i DeiC
Danmarks Frie Forskningsfond	Ole Kirk	Bestyrelsesmedlem i DFF, Novozymes
Innovationsfonden	Børge Lindberg	Executive Vice President, Innovationsfonden
Danmarks Grundforskningsfond	Morten Andreasen	Senior Adviser
Novo Nordisk Fonden	Lene Oddershede	Senior Vice President, Novo Nordisk Fonden
Uddannelses- og Forskningsstyrelsen	Annemarie Falktoft	Vicedirektør, UFS

FAIR Arbejdsgrupper

Arbejdsgruppe A

Handlinger som støtter en national koordinering af politikker og deres implementering

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

Arbejdsgruppe C

Handlinger som fremmer etableringen af en finansieringsplan for data management i fondsfinansierede forskningsprojekter

Arbejdsgruppe D

Handlinger som udvikler kompetencer inden for DM baseret på FAIR

Arbejdsgruppe E

Handlinger som understøtter et øget nationalt samarbejde om DM-sikkerhed og GDPR

Arbejdsgruppe A

Handlinger som støtter en national koordinering af politikker og deres implementering

Indsatsområder for arbejdsgruppe A

Inden for fagområderne at udarbejde anbefalinger af metoder, som sikrer løbende dokumentation af forskningsdata, i takt med at disse indsamles og genereres, således at alle nødvendige informationer er til stede, når resultater skal gøres tilgængelige.

At få faggrupper på tværs af forskningsinstitutionerne til at definere egen implementering af FAIR-principper.

At definere kriterier for datas værdi ift. genanvendelighed og langtidsopbevaring

At der etableres samarbejde på tværs af forskningsinstitutionerne om tilvejebringelsen af data stewardship forskerstøttefunktion, hvor dette er gavnligt ud fra eksempelvis et ressourcemæssigt hensyn, f.eks. til større tværgående projekter. Større nationale satsninger koordineres under DeiC.

Arbejdsgruppe A

Handlinger som støtter en national koordinering af politikker og deres implementering

1a+b. Metoder, som sikrer løbende dokumentation af forskningsdata – for fagområder

- Formidlingsmateriale udarbejdes på baggrund af 5 indsamlede use cases. Materialet beskriver best practice og workflow for implementering generelt af FAIR Principperne
- Indstilling: At et kataloget over case studies løbende suppleres og opdateres, og at der afsættes midler til at kunne formidle dem bredere, så de faktisk bliver brugt

Arbejdsgruppe A

Handlinger som støtter en national koordinering af politikker og deres implementering

3. At definere kriterier for datas værdi ift. genanvendelighed og langtidsopbevaring

- Kortlægning af politikker fra danske institutioner vedr. bevaring af forskningsdata
- Oversigt af kriterier inden for sletning/værdi/genanvendelighed, samt nødvendigheden af bevaring over tid
- Udvalg af konkrete operationelle kriterier sættes til høring hos en repræsentativt gruppe af forskere
- Det anbefales at forskningsinstitutionerne forholder sig til spørgsmålet om datas værdi og langtidsopbevaring i deres politikker, samt udarbejder retningslinjer for klassifikation der gør det muligt at vurdere værdi og krav til langtidsopbevaring

Arbejdsgruppe A

Handlinger som støtter en national koordinering af politikker og deres implementering

8. Nationalt samarbejde om tilvejebringelsen af data stewardship forskerstøttefunktion

- Kortlægning af politikker i relation til strategien. Formål er at institutionerne kan benchmarke egen indsats
- Overvejelser over Data stewardship vs. generisk front office support
- Workshop: Hvor vil vi være om tre år? - Hvor er vi nu? - Hvordan kommer vi videre
- Data stewards: Enighed om værdi - fortvivlelse over forankring (ressourcer og prioritering)
- Indstilling: Ønske om nationalt samarbejde med mandat til at skabe projekter der understøtter en fælles forståelse/forankring: kompetenceudvikling, workflows, governance, organisation, support, motivation ... Netværk, gruppe, center?

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

Indsatsområder for arbejdsgruppe B

At udvikle metoder og infrastruktur til langtidsbevaring af forskningsdata, som er tilpasset forskningens behov for diversitet i objekt- og filtyper, såvel som skalering i forhold til datamængder.

At udarbejde og udbrede institutionelle retningslinjer for brugen af datalicenser primært baseret på internationale standarder.

At udbygge den nationale tjeneste for data management-planer med fagtilpassede skabeloner samt tilpasninger der kan gøre data management-planer anvendelige i forbindelse med anmeldelse til Rigsarkivet.

At anbefalede tjenester og infrastrukturer bliver certificerede efter internationale standarder i nødvendigt omfang, og at governance og politikker sikrer korrekt administration af adgangen til data, også efter at forskere har forladt institutionen.

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

- At udvikle metoder og infrastruktur til langtidsbevaring af forskningsdata (indsatsområde 2)
 - Udgangspunkt i 8 institutioners Datamanagement politikker
 - Data skal opbevares i minimum 5 år, eller i henhold til fagspecifikke traditioner og Best Practice
 - Der er ikke på de enkelte institutioner taget stilling til opbevaring efter 5 år, udover langtidsbevaring i Rigsarkivet
 - To projekter vurderes at kunne dække behovene for bevaring med en horisont på 5-15 år. Det nationale Trusted Repository og HALOS.
 - Det bør afdækkes om de to projekter er dækkende for behovet.
 - Mere politisk stillingtagen til bevaring udover 5 år (5-15 år)
 - Sikre støtte og anerkendelse af de eksisterende initiativer

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

- Udarbejde og udbrede institutionelle retningslinjer for brugen af datalicenser
 - Arbejdsgruppen har henvendt sig til 17 institutioner og modtaget svar fra 11.
 - Ud af de 11 institutioner er det kun SDU der har egentlige retningslinjer. 3 institutioner er i færd med eller forventer at udarbejde retningslinjer som supplement til DM politikkerne.
 - En enkelt institution (DTU) tilbyder vejledning i anvendelsen af datalicenser når data submittes til institutionens data repositorie.
 - SDU stiller et selvscreeningsværktøj (License finder) til rådighed. Et lignende værktøj er under etablering på AAU
 - Besvarelserne er samlet i et katalog der vil blive offentliggjort sammen med arbejdsgruppernes øvrige arbejde.

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

- Udbygge den nationale tjeneste for data management planer
 - 7 ud af 10 institutioner har tilkendegivet at de DMP templates der tilbydes findes i DMPonline.
 - Det anbefales at DMPonline promoveres yderligere som katalog for templates. Institutionerne skal opdatere, inaktivere og dele templates gennem DMPonline.
 - Nødvendigt at øge FAIR modenheden af datamanagement planer og templates, og specifikt bør der kigges på at gøre templates machine actionable.
 - En øget FAIR modenhed ses som en forudsætning for en eventuelt fremtidig integration med Rigsarkivets systemer.
 - Den specifikke udmøntning kan diskuteres på en workshop for arbejdsgruppemedlemmer og Det nationale RDM netværk.

Arbejdsgruppe B

Handlinger som fremmer etableringen og udbreder kendskabet til de nationale FAIR baserede DM-tjenester

- Certificering af anbefalede tjenester
 - **Core Trust Seal (CTS)** er det væsentligste certificeringsinitiativ.
 - CTS er i første omgang fokuseret på bevaring, men FAIR vinder så småt indpas.
 - Har interviewet 4 repositorier. 2 certificerede, 1 under certificering og det kommende nationale (Trustede) repositorie der overvejer certificering.
 - Herudover er CTS organisationen interviewet.
 - Governance af data når forskere skifter institution peger ind i komplekse problemstillinger, og håndteres overvejende på institutionsniveau – snarere end på repositorie niveau.
 - Det er ressourcekrævende at blive certificeret men er besværet værd.

Arbejdsgruppe C

Handlinger som fremmer etableringen af en finansieringsplan for data management i fondsfinansierede forskningsprojekter

Indsatsområder for arbejdsgruppe C

At der etableres en liste over FAIR data management-relaterede udgifter (software, lagerplads, årsværk). Listen opdeles i sektioner, svarende til faserne af forskningsprocessen.

Kommunikér model for implementering af FAIR og skab en fælles forståelse for barrierer f.eks. omkostninger og incitamentet forbundet med FAIR til de forskningsfinansierende fonde.

Arbejdsgruppe C

Handlinger som fremmer etableringen af en finansieringsplan for data management i fondsfinansierede forskningsprojekter

- Udarbejdelse af en liste over udgifter relateret til FAIR, delt op på faserne i et typisk forskningsprojekt (afsluttet)
- Med udgangspunkt i oversigten over typiske data management-relaterede udgifter er et spørgeskema udsendt til forskningsinstitutionerne for at danne overblik over nuværende og fremtidige aktiviteter og udfordringer.
- Møde planlagt med en række danske fonde for at drøfte fælles og/eller koordinerede tiltag til fremme af data management efter FAIR principperne og/eller deling af data i fondsfinansierede projekter.

Arbejdsgruppe D

Handlinger som udvikler kompetencer inden for DM baseret på FAIR

Indsatsområder for arbejdsgruppe D

Udvikling af relevant efteruddannelse i FAIR, data management og data stewardship, der skal tilbydes til forskere og data stewards på relevante faglige niveauer.

At viden om data management og FAIR-principperne stilles til rådighed på relevante trin af forskernes uddannelse, f.eks. på PhD-skolerne.

Arbejdsgruppe D

Handlinger som udvikler kompetencer inden for DM baseret på FAIR

Indsatsområder for arbejdsgruppe D

Mål:

- At **udvælge et allerede eksisterende framework** for FAIR RDM som anbefales at danne udgangspunkt for realisering af kompetenceudviklingen indenfor FAIR RDM på de enkelte forskningsinstitutioner.
- At **opnå konsensus om begrebet 'kompetenceudvikling'** på tværs af forskningsinstitutioner herunder en forståelse af hvad begrebet indebærer for strategiens forskellige målgrupper.
- Udarbejde **forslag til institutioner om brug af det valgte framework** i arbejdet med kompetenceudvikling på forskellige niveauer herunder forslag til **metoder til systematisk evaluering** af mål og indsatser rettet mod denne kompetenceudvikling

Handlinger:

1. FAIR RDM kompetenceframework

- a. Skab overblik over frameworks og koblinger imellem samme
- b. Diskussion af frameworks og eventuelle modenhedsmodeller, herunder anvendelighed indenfor alle fagområder
- c. Udvalgelse af et framework der anbefales

2. Kompetenceudvikling

- a. Opnå forståelse for begrebet kompetenceudvikling gennem litteraturgennemgang
- b. Diskussion i undergruppe af fordele og ulemper ved forskellige definitioner
- c. Formulering af endelig definition af kompetenceudvikling

3. Brug af kompetenceframework og metoder til systematisk evaluering

- a. Undersøg eksisterende forslag til systematisk evaluering af kompetenceudvikling
- b. Afholdelse af workshop/netværksmøde med interessenter fra øvrige forskningsinstitutioner med henblik på at opnå input til arbejdet med kompetenceudvikling (sammenfaldende med mål 3 under pkt 10)
- c. Udarbejde forslag til brug af kompetenceframework

Arbejdsgruppe D

Handlinger som udvikler kompetencer inden for DM baseret på FAIR

Metode: Afdækning af udbud, rammeværker, litteratur, diskussion og uformel afdækning

Observationspunkter til afrapportering

- Undervisningsmateriale
- Tænkning omkring kompetenceudvikling; rummet for kompetenceudvikling er stort
- Rammeværker for kompetenceudvikling og deres anvendelse
- Forankring og scoping af kompetenceudvikling
- Incitament og barrierer for kompetenceudvikling
- Evaluering og måling på kompetenceudvikling
- More to come ... skalérbart nærvær(d) og en konference rundt om hjørnet.

Arbejdsgruppe E

Handlinger som understøtter et øget nationalt samarbejde om DM-sikkerhed og GDPR

Indsatsområder for arbejdsgruppe E

At der på tværs af institutionerne samarbejdes om sikkerhed med henblik på at sikre danske forskningsdata mod uønsket deling med 3. part, som ikke selv lever op til de grundlæggende værdier for åbne data.

At problemstillinger vedr. GDPR-regler beskrives med det formål at drøfte, hvorledes deling af forskningsdata på tværs af institutioner og landegrænser bliver så smidig og agil som muligt. Arbejdet kan afvente Datatilsynets offentliggørelse af nye vejledninger med fortolkning af GDPR-reglerne inden for forskningsområdet.

Arbejdsgruppe E

Handlinger som understøtter et øget nationalt samarbejde om DM-sikkerhed og GDPR

Universiteternes evne til at levere et højt niveau for sikring af data er strategisk vigtigt

- Det er vigtigt at få fagmiljøerne på universiteterne sat i spil for at kortlægge hvordan data kan misbruges.
- Det bør undersøges om der kan laves en profil for særlige fag, metoder eller datatyper som kan bruges til kortlægge hvornår beskyttelse af data kræver et højt niveau af governance og teknisk sikring.
- Tilbyder teknologier som understøtter forskernes evne til at dele data som skal beskyttes med en stærk og fleksibel governance model.

Spørsmål fra salen

Tak for i dag!

Henvendelser rettes til sekretariat@deic.dk

